

İTALYA'DA ÜNİVERSİTE SORUNLARI(*)

Yazan :
J. BERTHET

Çeviren :
Öğ. Gr. Necmi ERYILMAZ

İlk bakışta İtalyan üniversite bunalımını Fransız ve hatta daha geniş anlamda dünya gençliğinin bunalımıyla karşılaştırmak mümkündür.

Gerçekten İtalyan üniversitelerinde Avrupa kıtasındaki üniversite sayısı kadar birçok ortak sorun bulunmaktadır: fakültelerin aşırı kalabalığı, yıpranmış kuruluşlar, profesör ve konut eksikliği, eğitimin 20. yüzyılın gereklerine uymaması, günümüzün toplumsal ve siyasal yapısının öğrenciler tarafından reddedilmesi.

Bununla beraber üniversite sorunları İtalya'da daha özel görünüşler arz etmektedir: bölgesel aykırılıklar, öğrenimlerin uzunluğu, profesörlerin üniversite dışı işlerde çalışmaları, öğrenci gruplarının çeşitliliği.

Üniversitelerin aşırı kalabalığı ve bölgesel aykırılıklar

İtalyan üniversitesinde karşımıza çıkan ilk sorun son yirmi senede fakültelerin mevcutlarını önemli şekilde artıran öğrenci sayıdır. Üniversite nüfusundaki bu korkunç artışın gerçekte daha sevindirici olduğunu —Fransız Milli Eğitim Bakanı sayın Edgar Faure gibi— düşünmek yerine bütün güçlüklerin kaynağı, çözümü zor bir sorun olarak telakki edilmektedir.

1961 - 1967 yılları arasında İtalya'da nüfus artışı % 1 den az iken, aynı zaman süresinde öğrenci sayısındaki artış % 48 civarında

(*) «En Italie, les problèmes universitaires inquiètent une grande partie de la population», *Communauté européenne* No : 126, s. 31-32.

dadır. 1961 - 1962 ders yılında üniversitede öğrenci sayısı 287.000 iken 1965 - 1966 da 404.938 ve 1966 - 1967 de ise 425.000 olmuştur.

Öğrenci sayısındaki bu artışa karşılık profesör sayısındaki artış uygun düşmemektedir. Örneğin Roma'da öğrenci sayısı 60.000 civarında; bu 60.000 öğrenciye karşılık sadece 300 profesör bulunmakta (200 öğrenciye bir profesör) ve üniversiteye kayıt olanların sayısı her sene % 20 civarında bir artış göstermektedir.

Fransa'da yirmi kadar olmasına karşılık halen İtalya'da otuz kadar kent üniversitesi mevcuttur. Roma'da 60.000 öğrenci bulunduğuna göre diğer on iki kentin her birinde 15.000 den fazla öğrenci olduğu düşünülebilir (Bari, Bologna, Catania, Floransa, Messina, Milano, Napoli, Padova, Palermo, Pisa ve Torino). Bu on iki kent içinde üçü kendi aralarında 25.000 den fazla öğrenci toplanmışlardır.

Üniversiteler arasında bu öğrenci dağılımındaki eşitsizliğe, tamamen İtalya'ya özge olmak üzere, güney ve kuzey bölgeleri arasındaki karşıtlık da eklenmektedir. Üniversitelerin çoğu, güneyin zararına olarak, ülkenin kuzey ve merkezinde toplanmıştır. Bazı kuzey bölgeleri, göze batacak kadar eşit nüfuslara sahip olmalarına ve güneyde sadece bir tane üniversite bulunmasına karşılık, üç veya dört üniversiteye sahiptir. Bundan başka kuzeyde öğretim daha fazla bilimsel ve teknik, güneyde ise edebi dallarda yapılmaktadır.

Kaynağını tarihten ve geleneklerden alan bu bölgeler arası aykırılık, sadece servet dağılımında eşitsizliğe değil, kuzey ve merkez bölgeleri üniversitelerinde aşırı sayıda profesör ve öğrenci toplanmasına da sebep olmaktadır.

Birçok güneyli genç kuzeyin teknik fakültelerine kaydolma olanaksızlığı içinde görülmektedir; zira bu fakülteler oldukça sıkı bir devamı ve genellikle kentlerinden çok uzak olan fakültenin bulunduğu kentte yerleşmeyi gerektirmektedir. Bu durumda güneyli öğrenciler aile ocağına daha yakın ve devam zorunluğu daha az olan, dolayısıyla ailelerine yardım edebilmek için, az gelirli de olsa, bir işte çalışabilme olanağı da sağlayan bölgelerindeki fakülterle kaydolma eğilimindedirler.

Dilomalar sorunu da —kuşkusuz eski Milli Eğitim Bakanı sayın Gui'nin yasa önerisini Meclis'in onayacağı gün sonuca bağlana-

çak sorun— İtalya'da ön safı işgal eden önemli kaygılardandır. Geleneksel ilkelere sadık kalan İtalyan üniversitesi, öğrencileri dört, beş hatta altı yıllık öğrenim sonu kendilerine doktor (**dottore**) ünvanı veren bir araştırma tezi yazdıktan sonra öğrenimlerini bitirebilecekleri koşulunu koymaktadır. Bu zorunluk, parasızlık sebebiyle, birçok genci öğrenimlerini terke sürüklemektedir. Yapılan araştırmalardan, birinci sınıfa kayıt olmuş öğrencilerin sadece % 44 ünün üniversite öğrenimlerini tamamlayabildikleri anlaşılmaktadır.

Sekiz sene kadar Millet Meclisi'nde çekmeceye bekledikten sonra geçen ay Bakanlar Konseyi tarafından onanan üniversite reformu, araştırma yapmak istemeyen veya iki senelik bir öğrenimle berkitilen bir diploma aldıktan sonra bir mesleğe girmek isteyenlere olanak sağlayan bir diplomalar sıralaması getirmektedir.

Profesör veya milletvekili

Öğrencilerin endişelerinden önem derecesine göre sırası gelen diğer bir sorun da, profesörlerin üniversite dışı bir görevde çalışmalarınıdır. İtalyan profesörler üniversitedeki görevleri dışında başka bir işte de çalışabilmekte; genellikle siyasetle uğraşmaktadırlar. Meclis'te —çoğunlukla muhalefet sıralarında— bir hayli fakülte profesörü görmek olağan sayılır. Profesörleri ikinci bir işe çeken, tanınmış olmaları, dolayısıyla bol kazanç genellikle onları ilk görevlerini terke sürüklemektedir. Meclisin yarım daire anfisini üniversite anfilerine tercih etmektedirler.

Kuşkusuz, siyasetle uğraşan profesörlerin hepsi de üniversiteyi tamamen terk etmemektedir. Örneğin, Dışişleri Bakanı, sayın Amintore Fanfani Roma İktisadi Bilimler Fakültesinde İktisat Tarihi profesörüdür. 1968 mayısında, bazı devrimciler tarafından fazlaca eleştirilen, iki ders yapmıştır. Birincisinde öğrencilerle konferansçılar, ki bunlar çok değerli Avrupalı uzmanlar idi; ikincisinde İtalya Bankası müdürü sayın Guido Carli arasında yapılan tartışmaları yönetmiştir sadece.

İki yıldan beri süre gelen İtalya'daki üniversite olaylarını yaratan nedenler işte bu tür önemli sorunlardan doğmuştur.

Üniversite ve siyaset

İkinci Dünya Savaşı ferdasında öğrencilerin çoğunluğu ulusal-toplumcu faşist olduklarını iddia ediyorlardı. 1955-1962 arasında

üniversitelerde keskin bir dönemeç hasıl olmuştur. Bir yandan, Mussolini'nin yürüttüğü henüz kökleşmemiş otarsı iktisat kuramına (kapalı ekonomi) karşın İtalya geriye döndürülemez şekilde Avrupa'ya açılıyor; öte yandan, Trieste anlaşmazlığı da bir çözüme, İtalya'nın geriye pek önemli bir sorunu kalmıyordu. Artık herkes uluscu görüşün düşüşüne tanık oluyor; öğrenciler erkinlikçiliğe —liberalizme— ve toplumsal katolikliğe doğru yöneliyordu.

Savaş biter bitmez aşırı sol gruplar kümelenmeye başlamış, fakat üniversitelerde ideolojik olduğu kadar sayıca da büyük bir önem kazanamamıştı henüz. Üstelik öğrencilerin çoğunluğunu, —U. N. U. R.I. (İtalyan Ulusal Üniversite Temsilci Birliği) ve O. R. U. R. (Roma Üniversite Örgütü), A. G. I. R. (Roma Genç İtalyanlar Derneği), O. R. S. U. C. (Milano Katolik Üniversitesi Öğrencileri Temsilci Örgütü) gibi— geleneksel öğrenci dernekleri bünyesinde toplanmıştı. Bu örgütler üniversitelerde öğrencilere özge bir siyaset gütmekten ziyade zamanın Hükümet siyasetini izliyorlardı.

Öğrenciler sonunda, 1966 da, ortak bir çatışma fırsatı buldular : Viyetnam. Aşırı sol eylemlerle çerçevesiz, birçok gösterilerde her yakadan bir hayli sayıda öğrenciyi toplayarak Uzak Doğu'daki Amerikan siyasetine karşı çıktılar.

Aşırı sol gruplar, ortak amaçlarla fakat her birinde ayrı uygulamalarla, her üniversite kentinde çoğalmaya başladı. Bugün on beş kadar öğrenci grubunun varlığından söz edilmektedir: Çin taraftarları veya Maocular, Troçki taraftarları, Solcu Katolikler, Ortodoks Komünistler, Orak ve Çekiç (Felce e Martello) grubu, P. S. I. U. P. (İtalyan Sosyalist Partisi Emekçi Birliği) üyeleri, Goliardi Autonomi (Özgür Üniversiteliler) grubu, Quaderni Rossi (Kırmızı Defterler) grubu, Quaderni Piacentini grubu, İşçiler grubu, vs.

Bazılarına göre üç ila dört bin, bazılarına göre ise altmış ila yüz bin öğrenciyi kapsayan bu çeşitli öğrenci örgütlerinden en etkinleri Maocular, Komünistler, İtalyan Sosyalist Partisi Emekçi Birliği ve Orak ve Çekiç grupları üyelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Bu örgütlerin sorumlularının kimler olduğunu kesin olarak öğrenmek çok zordur; zira İtalyan öğrenciler eylemlerinin kişiselleşmesini arzu etmemektedirler. Bir hukuk öğrencisi bize şu içten açıklamada bulundu : «Burada ne Cohn-Bendit, ne de Kızıl Rudi

var. Hepimiz eşitiz; bir veya birkaç kişiye körü körüne bağlanmaya da taraftar değiliz. Bir ismi diğerinden yeğdir diye yaymak için hiçbir neden yok». Bu kanıtı faşist bir öğrenci: «Onlar gerçekten kimliklerinin basında açıklanmasından çekinirler; zira hepsi de tutucu evladıdır ve belki ebeveynleri isimlerinin günlük gazetelerden birinde iri harflerle yazılmasından hoşlanmıyacaklardır.»

Buna karşın basında bazı isimlere rastlanmaktadır. İtalya'da öğrenci eylemlerinin iki yöneticisinin, 22 yaşında Roma solcu kitapevi için **Feltrinelli**'yi yazan Orteste Scalzone ve 27 yaşında, asker kaçağı Michelangelo oldukları anlaşılıyor. Togliatti'nin kızı Marisa'nın Komünist grupta; general Pirzio'unun oğlunun Katolikler arasında; Rostagno ve Balbio'nun P. S. I. U. P.; Guido Viale'nin Kırmızı Defterler, Medolesi ve Nicoletta Stane'm da Quaderni Piacentini'de adı geçmektedir.

Denize 30, dağa 80 km. :

Devrimci eylemlerin dağınkılığına karşın çatışmalar, Fransa ve Almanya'dakilerden daha az şiddete de olsa, gene de otuz kadar kent üniversitesine yayıldı.

Bu «daha az yıkıcı» çatışmaların kaynağında birçok nedenler bulunmaktadır; ilk neden: Paris'te toplam öğrenci sayısının dörtte biri kümelenmiş iken İtalya'daki toplam öğrenci sayısının yedide birini başkent toplamakta; bu durumda, Pariste toplu öğrenci eylemleri Roma'ya göre daha kolay ve etkin olmaktadır. Başka bir neden de; bir İtalyan Modern Diller profesörünün de bize ifade ettiği gibi: «Roma aslından devrimci bir kent değildir. Düşününüz ki denize 30, dağa is e80 km. uzaklıktadır».

Üniversite öğrencilerinin eylemleri yanı sıra bazı lise öğrencileri de olaylara katıldılar. Örneğin, Milano Parini Lisesi'nde binalar işgal edildi; öğrencilerin bu davranışlarından sorumlu duruma düşen okul müdürü görevinden istifa etti. Müdürün istifası, öğrencilerle polisler arasında oldukça şiddetli bazı çatışmalara sebep oldu.

Fransa'da cereyan edenlerden farklı olarak, İtalyan öğrenciler sistemli olarak işçilerle temas kurma yolunu denemediler. Yalnız Torino —uçsuz bucaksız Fiat fabrikasının yerleştiği kent—, Pisa ve Trento öğrencilerle işçilerin karşılaşma yerleri oldu her halde.

Artık bugün toplum polisi cipleri, İtalyan C. R. S. leri başkent sokaklarında dolaşmıyor; duvarlara tebeşirle yazılmış **Öğrenci İktidarı** (Potere Studentesco) gibi yazılar da zamanla kendiliğinden silinmektedir. Bu, devrim öldü demek midir acaba?

Birçok olayın akışı bunun aksini gösteriyor. Bazı İtalyan öğrenciler bu yaz sokak savaşının ne olduğunu incelemek için Almanya ve Fransa'ya gitti; bazıları Vibbo Valenzia ve Camaioire'de deniz kıyısında —az çok resmi mahiyette— toplandı; diğer bazıları da yaz tatilinin sonunda kavgalarını tartışmak için Navonne alanında buluştular. Geçen kış ve ilkbahardaki son çatışmaların pahasının 5 milyar liret (40 milyon frank) olduğunu gören İtalyan Hükümeti açığındaki bazı anıtların etrafına parmaklıklar yaptırdı.